

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧОРНОМОРСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ПЕТРА МОГИЛИ**

Мєдведєва Анастасія Валеріївна

УДК 364,4-053,2-058,55(477)

**УДОСКОНАЛЕННЯ РОБОТИ СИСТЕМИ ЮВЕНАЛЬНОЇ ЮСТИЦІЇ В
УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ**

спеціальності 231 – «Соціальна робота»

АВТОРЕФЕРАТ

магістерської роботи

за освітньо-професійною програмою «Соціальна робота»

Миколаїв – 2020

Магістерською роботою є рукопис.

Роботу виконано в Чорноморському національному університеті імені Петра Могили.

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК: кандидат наук з державного управління,
доцент без вченого звання
АКИМОВА Тетяна Юрїївна
Чорноморський національний
університет імені Петра Могили

РЕЦЕНЗЕНТ: доктор наук з державного
управління, професор
ПЛЕХАНОВ Дмитро Олександрович
Чорноморський національний
університет імені Петра Могили.

Захист відбудеться 26 лютого 2020 року о 10.00 на засіданні кафедри соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2.

З роботою можна ознайомитись на кафедрі соціальної роботи, управління і педагогіки Чорноморського національного університету імені Петра Могили, за адресою: 54003, м. Миколаїв, вул. 1-а Воєнна, 2.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На сьогоднішній день в Україні існує проблема злочинності серед неповнолітніх та здійснення рецидиву. Це говорить про те, що система роботи з неповнолітніми правопорушниками потребує змін та нових методів роботи. В умовах євроінтеграції актуальним питанням є розвиток системи ювенальної юстиції, яка включає в себе відновне правосуддя як альтернативний метод соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками. Цей метод актуальний тим, що він намагається не покарати дитину, а відновити її стан до нормального та створити умови реабілітації. Завдяки впровадженню таких методів роботи зменшиться кількість дітей у виправних закладах, діти почнуть розуміти саму суть скоєного правопорушення та мати можливість, співпрацюючи із соціальними працівниками, виправляти свою девіантну поведінку.

Впровадження в Україні Центрів ювенальної пробації потребує детальної уваги до їх роботи з боку фахівців, адже в процесі розробки моделей роботи з дітьми-правопорушниками дуже важливо не випустити з поля зору суттєвих моментів їх реабілітації. Це потрібно задля того аби центри розвивалися, давали якісні результати та для продовження впровадження системи відновного правосуддя стосовно неповнолітніх правопорушників.

Сучасному баченню питань розвитку, впровадження та теоретичного обґрунтування сутності ювенальної юстиції та її значення для захисту прав неповнолітніх приділяли увагу такі дослідники, як: Ю. Гурєва, Н. Горб, А. Івановська, Б. Ісмаїлов, У. Ковна, Н. Крестовська, Н. Кузнєцова, І. Лавровська, П. Люблінський, Р. Максудов, Я. Мачужак, Н. Мелешко, Е. Мельнікова, В. Мірошніченко, І. Перетерський, П. Пилипчук, Є. Тарло, Н. Чудик-Білоусова, Т. Шевченко, Л. Чупрій та ін.

Об'єктом дослідження є ювенальна юстиція як система відновного правосуддя стосовно неповнолітніх правопорушників.

Предметом дослідження є удосконалення роботи системи ювенальної юстиції в умовах євроінтеграції.

Мета роботи полягає теоретичному обґрунтуванні сучасного стану роботи соціальних служб з неповнолітніми правопорушниками в Україні на засадах ювенальної юстиції та розробці рекомендації щодо її оптимізації використовуючи досвід європейських країн.

Відповідно до поставленої мети визначено такі **завдання**:

- дослідити сутність, структуру відновного правосуддя стосовно неповнолітніх та правові засади функціонування системи ювенальної юстиції в Україні;
- висвітлити європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками в системі відновного правосуддя.
- проаналізувати сучасний стан впровадження ювенальної юстиції в Україні та особливості соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками;

– розробити рекомендації щодо удосконалення соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції.

Методи дослідження. Викладення матеріалу в чіткій послідовності та логічній завершеності стало можливим внаслідок застосування логічно-аналітичного методу. Також використовувалися методи, за допомогою яких здійснювалося дослідження як: а) загальнонаукові методи – індукція, дедукція, синтез, конкретизація; б) емпіричні методи дослідження – анкетування. Системний підхід є методологічною основою всієї магістерської роботи й використовується для вирішення більшості завдань дослідження. Логіко-семантичний метод застосовувався під час дослідження структури відновного правосуддя стосовно неповнолітніх та правові засади функціонування системи ювенальної юстиції в Україні. Застосування системного підходу забезпечило теоретичне узагальнення наукових поглядів вчених, присвячених розробці шляхів оптимізації соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції. Метод структурно-функціонального аналізу дав змогу дослідити європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками та стан впровадження ювенальної юстиції в Україні. Сукупність цих та інших методів дала змогу забезпечити всебічність вивчення проблеми та достовірність висновків.

Наукова новизна та теоретична значущість роботи. Магістерська робота є самостійною науковою працею в соціальній сфері, в якій отримано науково-обґрунтовані результати, що розкривають питання удосконалення соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції, зокрема:

- соціальна робота розглядається через призму ювенальної юстиції;
- обґрунтовано потенціал соціальної роботи в цілому та діяльності соціальних служб для дітей та молоді зокрема щодо розв’язання завдань відновного правосуддя.

Практичне значення результатів дослідження полягає у тому, що висновки та рекомендації, які сформульовано та обґрунтовано в магістерській роботі становлять як практичний, так і науково-теоретичний інтерес вбачається у тому, що узагальнено європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками в системі відновного правосуддя; виявлено стан впровадження ювенальної юстиції в Україні та її зв’язок із соціальною роботою; виявлено ставлення працівників соціальних служб для дітей до впровадження ювенальної юстиції в Україні, що може бути використано для усунення перешкод на шляху її розвитку в нашій країні; розроблено рекомендації щодо оптимізації соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції.

Апробація результатів дослідження. Основні положення, висновки і практичні рекомендації висвітлено у доповіді на Науково-практичній конференції «Формування професійних компетентностей учнівської та студентської молоді в межах STEM-освіти» (м. Миколаїв, 16 листопада 2018р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Залучення

патріотично активної молоді до розвитку громадянського суспільства як чинник соціальної безпеки України» (м. Миколаїв, 05 червня 2019 р.), Міжнародній науково-практичній конференції «Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС?» (м. Миколаїв, 02 грудня 2019 р.).

Публікації.

Медведева А.В. Соціальна робота з неповнолітніми правопорушниками як складова системи ювенальної юстиції / А.В. Медведева // Могилянські читання -2018: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти : наукова конференція : тези доп., Миколаїв, 16 листопада 2018 р./ ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2018. – С. 67-69

Медведева А.В. Європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах відновного правосуддя / А.В. Медведева // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – С. 405-408

Медведева А. В. Методичні рекомендації щодо підвищення ефективності соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками / Студентські наукові студії: Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2019. (подано до друку)

Структура роботи підпорядковується її меті та завданням та складається зі вступу, трьох розділів та висновків до них, загальних висновків, списку використаних джерел та додатку. Загальна кількість сторінок – 81, з них основного тексту – 61 сторінка.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовується актуальність теми магістерської роботи, представлено мету і завдання, визначено об'єкт та предмет, сформульовано методологію дослідження, показано теоретичну і практичну значущість отриманих результатів, апробацію результатів.

У першому розділі «**Теоретичні засади функціонування системи ювенальної юстиції в Україні**» проаналізовано сутність та структуру відновного правосуддя стосовно неповнолітніх, досліджено правові засади функціонування системи ювенальної юстиції в Україні.

У роботі поняття «програми відновного правосуддя» (restorative justice programmes) розглядаються як будь-яка з програм, що використовує відновні процеси та намагається досягти відновних результатів, тобто результатів, що відновлюють справедливість. Основна мета - реабілітація та реінтеграція підлітків, що, з-поміж іншого, дає змогу зменшити ризик рецидивної злочинності. Ефективна робота працівника органу пробації потребує спеціальних знань та навичок щодо проведення оцінки ризику вчинення

повторного правопорушення і криміногенних потреб неповнолітнього, формування внутрішньої мотивації підлітків до змін у поведінці, розуміння гендерних відмінностей неповнолітніх осіб і врахування їх у роботі, застосування методів когнітивно-поведінкового втручання.

Визначено основні завдання програм відновного правосуддя стосовно неповнолітніх правопорушників, а саме: підтримка постраждалих, право на голос, залучення їх до висловлювання своїх потреб, право на можливість приймати участь у процесі вирішення конфлікту; відродження відносин, знищених у процесі правопорушення, частково шляхом знайдення рішення щодо того, як краще вирішити ситуацію; викриття непристойності протиправної поведінки та усталених громадських цінностей; залучення прийняття відповідальності всіма сторонами які приймають участь, уже важливо – неповнолітніми правопорушниками; означення таких кінцевих результатів, що матимуть вплив на відновлення заподіяного лиха та працюватимуть на розвиток; зниження рівня підліткового рецидивізму шляхом заохочення змін у правопорушниках та допомога їм реінтегруватися у громаду; визначення чинників, що призводять до правопорушень серед неповнолітніх, та інформування уповноважених представників, відповідальних за стратегію зниження рівня злочинності серед підлітків.

Втілення ювенальної юстиції в Україні було обґрунтовано на законодавчому рівні, ще за часів ухвалення переліку наступних нормативно-правових актів: Закону України «Про органи і служби у справах дітей та спеціальні установи для дітей» 1995 р., Закону України «Про охорону дитинства» 2001 р., Закону України «Про соціальну роботу з сім'ями, дітьми та молоддю» 2001 р., Закону України «Про попередження насильства в сім'ї» 2001 р. Позитивними зрушеннями останніх років щодо реформування системи ювенальної юстиції в Україні в рамках реалізації міжнародних норм і стандартів забезпечення захисту прав неповнолітніх стало: прийняття Закону України «Про Національну поліцію» та Закону України «Про пробацію».

У другому розділі **«Сучасний стан роботи соціальних служб як складової системи ювенальної юстиції»** – досліджено європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками; охарактеризовано сучасний стан роботи соціальних служб з неповнолітніми правопорушниками в Україні; зазначені особливості соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками в Україні.

Серед основних моделей зарубіжної ювенальної юстиції виділено: англосаксонську (Австралія, США), континентальну (Німеччина, Франція), скандинавську (Швеція). Всі зазначені моделі ювенальної юстиції діють на підставі окремих законодавчих актів про судоустрій і процедуру в органах ювенальної юстиції.

У США існують так звані недержавні підліткові суди, в яких дорослі або зовсім не беруть участі, або лише керують процедурою. У цих судах розглядаються справи про вперше вчинені нетяжкі злочини та проступки, якщо неповнолітній визнав свою провину. Примусові засоби, які

застосовують підліткові суди (відвідання спеціальних занять для подолання наркотичної або алкогольної залежності; грошова реституція, зобов'язання взяти участь у судовому засіданні підліткового суду як присяжний тощо), мають нерепресивний характер і значний виховний потенціал. Іншими словами, для ювенальної юстиції США характерно: індивідуальний підхід до дитини; спеціальна процедура судового розгляду справ про обвинувачення неповнолітніх; посилена допомога неповнолітнім; реалізація обраних заходів для неповнолітнього державним опікуном і громадськістю; обговорення з опікунами і батьками призначення виховних та лікувальних заходів тощо

В Німеччині суд у справах неповнолітніх не став відокремленим і автономним, а діє у складі суддів загального суду, де одному із суддів строком на один рік надавалися спеціальні повноваження: розгляду усіх справ щодо неповнолітніх віком від 12 до 18 років, які підсудні дільничним судам, при цьому суддя мав обов'язок вести попереднє слідство; здійснення опікунського провадження щодо малолітніх, функції яких брали на себе члени спілок піклування за дітьми, вони ж і надавали інформацію про умови життя неповнолітніх правопорушників, а за рішенням суду виконували обов'язок піклування за підлітками, які залишалися на волі; гласного розгляду справ щодо неповнолітніх, окрім випадків закритого судового засідання, передбачених законом та ін

У Швеції немає окремих ювенальних судів, але в місцевому суді працює ювенальний суддя або створюється ювенальний відділ суду для розгляду справ неповнолітніх. Провідну роль серед державних інститутів, що займаються захистом прав неповнолітніх у скандинавських країнах, відіграє соціальна служба, організована за територіальним принципом, що дозволяє ефективно, оперативно та адресно вирішувати проблеми конкретної дитини силами фахівців, які працюють на території її проживання. У Швеції ефективно функціонують недержавні інституції виконання покарань для неповнолітніх правопорушників.

Досліджено, що станом на 01 квітня 2018 року, в Україні залишилось 5 виховних колоній для неповнолітніх, де перебуває 143 хлопця, а також сектор для неповнолітніх дівчат, в якому перебуває 19 осіб. Шість років тому таких установ було десять, у них перебувало близько 1500 вихованців. Також спостерігається тенденція зниження чисельності неповнолітніх засуджених, що відбувають покарання, не пов'язані з позбавленням волі. Зокрема, станом на 01 липня 2014 року, на обліку кримінально-виконавчої інспекції перебувала 2241 неповнолітня особа, у той час, як станом на 01 квітня 2017 року ця цифра становить 1477 осіб. З їх числа більшість – особи, які відбувають покарання з випробуванням.

Проведені в Україні дослідження показників злочинності неповнолітніх свідчать, що такі тенденції пов'язані зі зменшенням кількості неповнолітніх у загальній структурі населення. Зниження народжуваності, перевищення смертності над природним зростанням і депопуляція населення у середині 1990-2000-х років були зафіксовані у більшості регіонів країни. Порівняння показників злочинності із показниками народжуваності

населення дозволяють простежити певну залежність між кількістю народжених осіб за певний період часу і майбутньою кримінальною активністю частини неповнолітніх осіб. Таким чином, сучасні тенденції зменшення кількості неповнолітніх правопорушників багато в чому зумовлюються зниженням народжуваності дітей у зазначених роках.

Разом із тим, наявна інформація щодо видів правопорушень, причин та обставин, які спонукали підлітків до вчинення злочинів, наголошує на необхідності запровадження нових підходів і програм корекційної роботи з підлітками. За даними Департаменту пробації Міністерства юстиції, більшість неповнолітніх осіб, які перебувають на обліку служб пробації (66 %), було засуджено за тяжкі злочини, за злочини середньої тяжкості – 30 %. Майже кожен п'ятий підліток вчинив правопорушення за участі дорослих, 29 неповнолітніх скоїли злочини у стані алкогольного сп'яніння. Варто зазначити, що понад 50 % підлітків, які перебувають на обліку, виховуються у неповних сім'ях та сім'ях, що перебувають у складних життєвих обставинах

Доведено, що ефективна робота працівника органу пробації потребує спеціальних знань та навичок щодо проведення оцінки ризику вчинення повторного правопорушення і криміногенних потреб неповнолітнього, формування внутрішньої мотивації підлітків до змін у поведінці, розуміння гендерних відмінностей неповнолітніх осіб і врахування їх у роботі, застосування методів когнітивно-поведінкового втручання. При використанні усіх методів соціальної роботи з правопорушниками слід врахувати, що позитивна спрямованість процесу перевиховання можлива лише за умови налагодження довірливих відносин між підлітком і фахівцем. Підтримка такого складного психологічного стану, як вихованість, є головним завданням соціального педагога/працівника по суті на всіх етапах здійснення процесу перевиховання. Також виправний вплив на неповнолітніх варто розглядати як єдиний нерозривний процес.

У третьому розділі **«Удосконалення роботи соціальних служб як складової системи ювенальної юстиції»** – досліджено ставлення працівників соціальних служб до впровадження ювенальної юстиції в Україні; розроблені напрями удосконалення соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції в Україні.

Досліджено готовність соціальних служб України до роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції, як системи відновного правосуддя щодо дитини.

Результати дослідження працівників ЦСССДМ та Центру пробації показали, що ювенальна юстиція сприятиме зменшенню правопорушень з боку неповнолітніх та буде ефективніше працювати система попередження підліткового рецидивізму. Доведено, що соціальний працівник є безпосередньо тією особою яка може здійснювати медіацію, подальшу адаптацію та ресоціалізацію неповнолітнього правопорушника.

Загальний результат показав, що 100% респондентів згодні з тим, що актуальність впровадження ювенальної юстиції зараз досить велика. Це

говорить про зосередженість українських соціальних служб на перспективну схему відновного правосуддя та ювенальної юстиції.

Безперечно цікавим є те, що соціальні служби, соціальні працівники готові працювати з неповнолітніми правопорушниками за новими, удосконаленими формами роботи.

Таким чином, держава має запровадити більш прогресивну систему соціальної реабілітації дітей, котрі вступили в конфлікт із законом, яка відповідала б сучасним вимогам. Міжнародна й вітчизняна практика свідчить, що запровадження ювенальної юстиції є важливим фактором, який позитивно впливає на суспільство та сприяє зміцненню позицій місцевих громад. Ефективною складовою ювенальної юстиції є програми з відновного правосуддя: це й виховний вплив на правопорушника, і профілактика вчинення повторних правопорушень, і сприяння соціальній адаптації та реінтеграції правопорушників у суспільство. Враховуючи вищевикладене, вважаємо за необхідне запровадити окремі моделі й конкретні методики ювенальної юстиції в окремих регіонах України, наприклад, шляхом реалізації відповідного пілотного проекту, та проаналізувати їх дієвість, що може стати темою подальших наукових розвідок.

ВИСНОВКИ

У дипломній роботі здійснена розробка теоретичних положень і практичних рекомендацій щодо удосконалення роботи системи ювенальної юстиції в умовах євроінтеграції.

1. У роботі досліджено сутність, структуру відновного правосуддя стосовно неповнолітніх та правові засади функціонування системи ювенальної юстиції в Україні. Безперечно цікавим і новим є те, що українське суспільство, соціальні служби, соціальні працівники готові працювати з неповнолітніми правопорушниками за новими, удосконаленими формами роботи, тобто впровадження ювенальної юстиції буде доречним. Складний багатоаспектний процес сприйняття західним суспільством цінностей і принципів, пропонованих відновним правосуддям, знайшов своє відображення в появі нових термінів: відновний підхід, відновні практики, правосуддя, що зцілює, та інших, що дають змогу глибше й точніше описати суть розбіжностей у підходах. Відновне правосуддя лягло в основу численних академічних програм, що охоплюють теоретичні й практичні аспекти різних галузей знань. Сьогодні відновне правосуддя є невідемним елементом академічної освіти провідних навчальних закладів заходу в таких напрямках, як кримінологія, соціологія, соціальна робота, менеджмент, розв'язання конфлікту тощо, крім того це й самостійна галузь знань й академічної освіти всіх рівні. Це безумовно сприяє розширенню меж відновного правосуддя, зростанню його впливу й можливостей практичного застосування. В Україні програми відновного правосуддя є інноваційним проектом і перебувають на початковому етапі свого впровадження. Та як

свідчить наше емпіричне дослідження соціальні служби вже готові до цих змін.

2. Висвітлено європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками в системі відновного правосуддя. Як свідчить практика західних країн, відновне правосуддя дедалі більше починає визнаватися не тільки як один з ефективних методів примирення потерпілого та правопорушника в кримінальному судочинстві, але й як сучасний підхід у багатьох галузях соціальних відносин, що ґрунтуються на засадах поваги до людської особистості, загальнолюдських цінностях гуманізму та прав людини. Сьогодні у світі спостерігається розвиток відновних практик, що базуються на принципах відновного правосуддя.

3. Проаналізовано сучасний стан впровадження ювенальної юстиції в Україні та особливості соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками. Сьогодні в традиційній українській системі правосуддя не передбачено механізму залучення соціальних працівників як уповноважених фахівців на всіх етапах роботи з випадками скоєння правопорушення. Втім, саме соціальний працівник у практиці багатьох країн світу є тим спеціалістом, який, здійснивши відповідну оцінку (соціальну експертизу), інформує суддю про соціальний стан неповнолітнього правопорушника, фактори ризику у його родині, а також забезпечує доступ клієнтів до програм реабілітації в громаді. Прослідковується загальна тенденція щодо важливості впровадження механізмів відновного правосуддя у всіх моделях ювенальної юстиції, зокрема, проведення процедури медіації; співпраця суду із громадськістю задля справедливого суду над неповнолітнім; залучення соціальних служб, органів пробації до системи комплексного вирішення проблем підліткової злочинності та захисту прав дитини. Поєднання відновного підходу та соціальної роботи позитивно впливає на досягнення бажаного результату й слугує запобіганню рецидивам протиправної поведінки. Втручання соціального працівника повинне здійснюватися не лише під час проведення програми відновного правосуддя, а й на підготовчому та завершальному етапах роботи.

Проаналізовано шляхи реформування системи ювенальної юстиції в Україні, можна сказати, що наукове бачення сутності цієї системи не звужене до впровадження тільки ювенального судочинства та каральної політики щодо неповнолітніх осіб. Важливою вважається також участь у системі ювенальної юстиції правоохоронних органів, освітніх і виховних установ, правозахисних і громадських організацій, які активно допомагають ресоціалізації неповнолітніх. Позитивним зрушенням є низка прийнятих та запропонованих до обговорення законодавчих актів в рамках реформування системи ювенальної юстиції, які дають можливість удосконалити цю систему завдяки впровадженню системи наглядових та соціально-виховних заходів, що застосовуються за рішенням суду та відповідно до закону до засуджених; впровадженню новітніх форм і методів профілактичної роботи з дітьми; застосуванню корекційних програм та відновного правосуддя за допомогою правоохоронних органів; впровадженню процедури медіації для примирення

сторін у досудовому порядку. Окремо необхідно зазначити також важливість законодавчого врегулювання питання спеціалізації судів з здійснення кримінального провадження щодо неповнолітніх у системі місцевих загальних та апеляційних судів, що відповідає міжнародним стандартам захисту прав дитини.

4. Розроблено рекомендації щодо удосконалення соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції, а саме:

– підготовчий етап який передбачає отримання інформації про неповнолітнього правопорушника від органів правосуддя (суд, прокуратура, служба у справах дітей); отримання дозволу від законного представника неповнолітнього на зустріч з ним; контактування з неповнолітнім та його сімєю; проведення початкового оцінювання ситуації; участь у схваленні узгодженого рішення про застосування програми відновного правосуддя.

– планування, що передбачає розроблення плану роботи; залучення медіатора та інших фахівців; організацію умов для проходження реабілітації.

– виконання, під час якого здійснюється керівництво процесу надання соціальних послуг фахівцями – членами мультидисциплінарної команди; здійснення моніторингу: з одного боку, відстеження якості надаваних послуг, з іншого – здійснення контролю за виконанням підлітком умв договору, укладеного під час медіації; підготовка звіту для суду. Після винесення судового вироку продовження соціального супроводу клієнта.

– завершальне оцінювання передбачає аналіз виконаної роботи; узгоджене з клієнтом та іншими фахівцями ухвалення рішення про припинення роботи з конкретним випадком.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ АВТОРОМ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ МАГІСЕРСЬКОЇ РОБОТИ

Медведєва А.В. Європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах відновного правосуддя / А.В. Медведєва // Лісабонський договір – 10 років після набуття чинності. Що змінилося у функціонуванні ЄС? : Науково-практична конференція : тези доп., Миколаїв, 2 грудня 2019 р. / ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2019. – С. 405-408

Медведєва А. В. Методичні рекомендації щодо підвищення ефективності соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками / Студентські наукові студії: Молодіжний науковий журнал. – Миколаїв : Вид-во ЧНУ імені Петра Могили, 2019. (подано до друку)

Медведєва А.В. Соціальна робота з неповнолітніми правопорушниками як складова системи ювенальної юстиції / А.В. Медведєва // Могилянські читання -2018: Досвід та тенденції розвитку суспільства в Україні: глобальний, національний та регіональний аспекти : наукова конференція : тези доп., Миколаїв ,16 листопада 2018 р./ ЧНУ ім. Петра Могили. – Миколаїв, 2018. – С. 67-69

АНОТАЦІЇ

Мєдведєва А.В. Удосконалення роботи системи ювенальної юстиції в умовах Європейської інтеграції. – Рукопис.

Магістерська робота на здобуття академічного ступеня магістра за спеціальністю – 231 соціальна робота. – Чорноморський національний університет імені Петра Могили, Миколаїв, 2020.

Магістерська робота присвячена дослідженню роботи системи ювенальної юстиції в умовах Європейської інтеграції. У роботі узагальнено європейський досвід соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками в системі відновного правосуддя; виявлено стан впровадження ювенальної юстиції в Україні та її зв'язок із соціальною роботою; виявлено ставлення працівників соціальних служб для дітей до впровадження ювенальної юстиції в Україні, що може бути використано для усунення перешкод на шляху її розвитку в нашій країні; розроблено рекомендації щодо оптимізації соціальної роботи з неповнолітніми правопорушниками на засадах ювенальної юстиції.

Ключові слова: ювенальна юстиція, неповнолітній, правопорушник, європейська інтеграція.

A.V. Medvedeva Improving the work of the juvenile justice system in the context of European integration. – Manuscript.

Master's work in obtaining the academic degree of a master in specialty – 231 social work. – Petro Mohyla Black Sea National University, Nikolaev, 2020.

The master's work is devoted to the study of the work of the juvenile justice system in the context of European integration. The work summarizes the European experience of social work with juvenile offenders in the system of restorative justice; revealed the status of implementation of juvenile justice in Ukraine and its relation to social work; revealed the attitude of social services for children to the implementation of juvenile justice in Ukraine, which can be used to eliminate obstacles to its development in our country; recommendations on optimization of juvenile offender social work have been developed.

Keywords: juvenile justice, minor, offender, European integration.